

TELEGRAFUL ROMÂN.

Nr 51. ANUL XVII.

Sabiu, in 29 Iunie (11 Iuliu) 1869.

Telegrafulu esu de doue ori pe septe-
mana : joi'a si Dumine'a. — Prenume-
ratiunea se face in Sabiu la expeditura
foiei pe afara la c. r. poste, cu bani
gata prin scrisori francate, adresate
catra expeditura. Pretiulu prenumerati-
nei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a.
ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen-
tru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe anu anu
8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a.
Pentru princ. si tieri straine pe anu 12
pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratiile se platescu pentru
intela ora cu 7. cr. sirulu, pentru
a dou'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a
treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Evenimente politice.

„Correspondinta pestana“ serie despre votarea
dela 6 Iuliu (nu 7 Iuliu) asup'a proiectului de
lege despre justitia, urmatoarele :

Cu tote ca o parte din sasi si adeca partid'a
vechia sasésca, condusa de Rannicher, a votatu in
casulu acest'a speciale cu stang'a, proiectulu s'a
primitu, cu o majoritate de 47 voturi, de base la des-
baterea speciale. Acest'a e intru atat'a unu ce
momentosu, cu catu proportiunea acest'a de voturi
pote ave valore pentru tote casurile, candu stan-
g'a va pasi ca partid'a compacta in contra vre-
unei reforme ce va voi sa introduca regimulu.
Croatii nu au votatu de asta data si asiá ma-
joritaea de 40—50 voturi se pote privi ca un'a,
de carea dispune partid'a deakiana in tote ca-
surile, candu ea pasiesce in adeveru pre cararea
progresului etc. — Mangaierea acest'a pare ca cu-
prinde o temere, in care mai multu se descopere
ingrigirea pentru viitoriu.

Se dicea cu siguritate ca diet'a Ungariei are
sa-si intrerumpa siedintile pre tempulu catu voru
dura siedintile delegatiunilor in Vien'a. Dupa cele
ce vedemu inse ca se petrecu in sinulu dietei e
forte cu greu a presupune ca siedintile dietali voru
pute inceta la terminulu candu se voru incepe cele
ale delegatiunilor. De aceea are probabilitate multa
scirea, ca membrii delegatiunei unguresci voru pe-
trece in Vien'a numai doue trei dile si apoi se voru
intorce la Pest'a spre a putea lua parte la desba-
terile ce se voru continua in diet'a Ungariei. Dupa
„P. Ll.“ nu va trece multu si siedintile casei depu-
tatorilor se voru dechiar ca au sa fia permanente
pana candu va decide diet'a.

Deputatii Croatiei s'au reintorsu dela diet'a
unguresca. Diet'a Croato-Slavona se va incepe pote
pre la finea acestei luni. — In Fiume se va denumi
governatoru unu C e l e b r i n i.

Se vorbea demultu ca comandantele generalu
din Ungari'a, principe Fr. L i c h t e n s t e i n, a
demissionatu, retragendu-se in statulu de pensiu.
Dupa sciri dela 7 Iuliu era sa se publice in diu-
ariulu oficiale „W. Ztg.“ inca in numerulu dela 8
Iuliu demissionarea acest'a. In loculu principelui
Lichtenstein va urma L. d M C. G a b l e n z ; in
Galiti'a in sa se stramota ca comandante generalulu
N e i p p e r g si in Croati'a gen. M e n s d o r f f.

Din partea de dincolo de Lait'a mai inregis-
tramu : serbarea memoriei lui Husz in Prag'a, la
care ocaziune s'a cantatu choralulu cehicu „Hej Slo-
vane“, unu meeting tiennutu la Weisskirch in Mo-
ravi'a, la care, cu tote ca ploi'a versa, au luat
parte din apropiere si departare 10,000 omeni.

In politic'a din afara se afla o stagnatiune na-
dusitoria, tocm'a ca si eum e caldur'a liniscita dara
apasatoria, inainte de unu viforu. Din candu in
candu se aude cate unu mugitu de tunetu sordu
din departare. Cetitorii nostri si-aducu aminte de
cuventarea lui Napoleonu catra trupele dela Chalons.
Dela acea cuventare incoco s'a mai rostitu o eu-
ventare catra acele-si trupe din partea comandant-
telui castreloru dela Chalons, maresialulu Bazaine.

Cuventarea o a rostitu maresialulu in predi'u
plecarei trupeloru din castre pre la garnisonele
loru, dupa o liturghia la carea a luat parte trupele
in uniforma de campania. Dupa missa se adunara
oficierii dupa ordinea divisiunilor, brigadeloru si
regimenteloru lor si formara unu cercu. Maresia-
lulu cu ceia-lalti generali intra in mijloculu cercu-
lui si cu voce inalta multiamesce mai infaiu ofi-
cieriloru pentru spriginulu cu care au concursu la
problem'a ce aveau sa o deslege impreuna si ii
asigura ca se simte fericitu candu se vede in frun-
tea la astfelu de trupe. In numele ministrului de
resbelu descopere trupeloru maresialulu, ca armat'a,

de cum-va aru cere trebuint'a, este gat'a a des-
chide campania; ca corpurile sunt pre arthia for-
mate, sunt ajustate pre deplinu si la ordinulu celu
dintaiu resbelulu se pote incepe; ca oficierii au ge-
mentanele lor de campu si cei calari au caii pre-
scrisi in regulamentu; ca fia-care se fia gat'a pentru
totu momentulu; dara ca tote aceste sa nu se pri-
vesca de semnele unui resbelu in tempulu celu mai
de aprupe, ci de o stare gat'a de mersu, carea pre
viitoriu si pentru tote temporele va fi starea nor-
male a armatei franceze; ca divisiunile sunt or-
ganisate, marsrotele sunt scrise si se afla in ma-
nile respectiviloru oficierii; ca cu tote aceste din
ordinile date de unu tempu incoco, pentru ca ar-
mat'a se fia pusa in stare de a pleca deca aru fi
de lipsa, nu e de a se presupune nimic'a nici de
a se trege conclusiuni.

Raportariulu diuariulu „Patrie“ carele da a-
cestu estrasu alu cuventarei lui Bazaine, adauga
ca elu a reprodusu sinceru cuventarea si ca mare-
sialulu a fostu insarcinatu din partea ministrului de
resbelu sa faca descoperirile aceste. Corpurile din
cele doue serie de castre, sub Bazaine si sub Bour-
baki, sunt cele dintaiu gat'a de bataia. Ele se pot
aduna asiá cum au fostu in castre la ori ce punctu
in tempulu celu mai scurtu.

Se intielege ca evenimente ca aceste nu au
natura de a lasa lumea in linisce. Diplomati'a in-
data s'a posu in miscare si reprezentantii puteri-
loru au intiebatu pre ministrulu francesu de esterne,
ca ce intiebatu potu ave cuvintele maresialulu. La-
valette inse le response cu intrebarea : „Credeti dvó-
stra ca Franci'a, candu aru vrea resbelu, l'aru afisia
cu septamâni inainte?“

De insemnatu mai este in sa pre langa ascurarea
acést'a cu doue intielesuri ca ministeriulu de res-
belu se ocupa multu cu inlesnirile transportarei de
trupe si proviantu si in cele din urma a ordinatu
a se face la Metz si Strassburgu gare (curti de drumu
de feru) suplementarie in cari se pota descarca tru-
pe numeroze de odata.

De mai multu tempu se vorbesce despre crise
ministeriali in Franci'a.

Departarea contelui B i s m a r c k, se intie-
lege cu concediu, dela afacerile de statu e supusa
la multe espicari. Foile amicabile ministrului pre-
siedinte alu Prussiei cetescu din form'a cum si-a
cerutu densulu concediulu, ca vrea sa fia departe
de loculu unde se luera nisce proiecte, ce se voru
asterne dietei viitoria. Elu vrea ca sa nu fia par-
tasiu la neajunsele ce se voru descoperi in proiecte
candu acele voru fi in pertratate. Mai potu fi in sa
si altele cauzele retragerii tocmai in tempulu ace-
st'a. „Correspondinta provinciale“ afirma, ca Bis-
marek va fi departe de afacerile statulu pana tar-
diu in toamna si asiá si dupa deschiderea dietei
prussiane inca va mai absentu din Berlinu.

De une dile a caletoritu vice-regele Egiptului
pre la curtile europene pentru ca sa le invite la de-
schiderea canalulu Suez, carele lega marea me-
diterrana de marea rosia si mai departe de marile
persice si indice. La curtea Sultanulu, suzeranulu
Egiptulu, s'a luat invitarea acest'a, deadreptulu, in
nume de reu si asiá s'a publicatu in diuarie tur-
cesci si platite de turci multe inculpári asup'a vice-
regelui. S'a inculpatu adeca vice regele, ca se pri-
vesce de unu suveranu independent, si ca in locu
de a recerca pre suzeranulu seu ca sa se puna ace-
st'a in corespondinta cu suveranii Europei. Ace-
ste si alte sicane din partea Portiei, se semna-
lisaza, ca au indignatu pre vice-regele. Deci
unele diuarie si prevestescu ca vice-regele umbla
cu cugetulu sa se emancipe de sub sezera-
natulu turcescu si immultiesce trupele; ba altele a-
firma, ca se si esercita independintia in fapta, caci
pre langa immultirea trupeloru a demandatu ca post'a

egiptena sa se tituleze : „Post'a regale“, si a opritu
ca in moschee sa nu se mai pomenesca numele sul-
tanulu, — Vice-regele avea sa marga la Constan-
tinopole inse nu se duce.

In R o m a n i ' a prin decretu domnescu se
convoca pentru 1. Iuliu sinodu pentru de a se institui
o autoritate centrale pentru regularea afacerilor bi-
sericesci.

Desbatere viforosa in diet'a Ungariei.

Desbaterea generale a unui proiectu privitoriu
la organizatiunea justitiei a fostu lunga. Disput'a in-
tre principiulu denumirii si alegerei organeloru de
lipsa la administratiunea justitiei a fostu infocata.
Fia-care parte a adusu tote argumentele putinciose
spre a-si spriginu parerea. Deca ne-aru permite
spatiulu amu reproduce mai multe cuventari din
ambe taberile. Ele aru instrua si pre acea parte
a publiculu carea se ocupa putienu cu deosebirea
principieloru constitutiunali despre importantia ces-
tiunei si aru presentu multe impregiurari din viet'a
constitutiunale a stateloru, cari unora sunt necunos-
cute. Ne vomu margini a reproduce numai cate unu e-
semplariu de vorbiri din ambe partile, ca celu pu-
tieniu sa-si pota face publiculu o idea despre ces-
tiunea desbatuta in dilele din urma in sinulu die-
tei unguresci.

In numerulu trecut alu foiei nostre amu a-
mintitu in forte putiene cuvinte de conflicte escato
cu ocaziunea desbaterei mentionate si in cele de
mai susu. Acum avemu raporte mai detaiate de-
spre decursulu conflictulu din urma, escatu in ur-
m'a unei vorbiri a ministrului de justitia, prin care
vorbire stang'a se simte atacata de ministru prin
unele espressioni.

Ministrulu, carele e totu odata si deputatu vor-
besce in siedinti'a dela 3 Iuliu in calitate de deputatu
(?), avendu cuventulu de incheire, si procedendu
dela o asemenare ce o facuse dep. Gabr. Várady
cu ministrulu. Recunosce ca asemenarea e de minu-
ne. Elu e magicu, dice min, pentru ca elu a provocatu
in cuventarea sea din urma unu spiritulu mare, spi-
ritulu legislatiunei din 1848, ca sa-i ajute sa ter-
mine oper'a intemeiata de sine insusi. Incercarea
lui nu a succesu, pentru ca din ceea parte a ca-
sei in locu sa apara acestu spiritulu, a aparutu o
naluca, ce urmarea pre antecesorii sei in diet'a din
Pojonu si li se puneu in cale de cate ori vreu sa
faca unu pasu insemnatu inainte. Acest'a era spi-
ritulu stabilismulu, stagnatiunei, neactivitatiei (Sgo-
motu in stang'a; aprobare in drept'a), acelu spiritulu
pre care cronica tempulu acelu lu boteza cu nu-
mele „junctim“.

De aci incolo imputa opozitiunei, ca deca se na-
sco o cestiune, opusetiunea o impreuna cu alt'a, pentru
ca sa nu se pota deslega nici un'a. Procederea ace-
st'a e o macsa a stagnatiunei. La protestele sgomotoze
dice ministrulu mai departe, ca aceste sunt semne
bune, pentru ca nici o partida nu are curagiulu sa
impedece pre fatia progresulu, ci se preface ca si
cum aru voi sa scota flamar'a unui progresu si mai
mare. Oposetiunea dice ca mai anteu sa se fia
asternutu casei organizarea comitateloru. Deca o
aru fi facutu acest'a ministrulu, atunci aru fi intorsu
opusetiunea intrebarea (sgomotu mare; Vukovic
cere cuventulu in cestiune personale; strigari : sa
nu intrerumpemu pre oratoru !) „Atunci ati fi disu“,
continua ministrulu Horvath, „nu sunt lucruri mai
urgente ? nu e reform'a justitiei mai urgenta ? Si
deca le amu fi asternutu pre amendone de-odata,
atunci a-ti fi disu : ca vremu sa ostenimu pacientia
casei, ca voimu sa impedecamu o discussiune
mai speciale a singuraticeloru cestiuni (eschiamari
inversionate din stang'a : „La ordine ! Acest'a nu
o suferimu !“ Contradicerile si sgomotulu nu
mai inceta).

Presedintele: Mi permitu a receră pre onorat'a casa... (intrumperi sgomotose din stânga: „pre ministru! pre ministru!” Mai multi deputati din stânga se scôla dela locuri si voru se vorbesea. Din drépt'a se aude strigându: sa ascultăm pre presedintele!)... mi permitu a receră pre onorat'a casa a pastră linisea de lipsa la desbaterea unui obiectu atât de importante (o voce din stânga: „Atunci sa nu ne provôce!”) La casu cându voiu află ca cineva este vatematu din partea ôra cârui oratoru, sa fia cas'a convinsa ca atunci mi voiu tiené de detorinta a chiemă pre oratoru la ordine (Voci din stânga: „Déca n'a fostu acést'a vatemare, ce este vatemarea? acést'a e calumnia, insulta! Din drépt'a: sa se chame la ordine!” Asiá este” respundu din stânga, „dara ministrulu!” Mauritu Iokai: „Eu nu portu masca!” S'audim! s'audim! Miscarea mare si indelunga. Strigări din stânga: „Acést'a e unu scandalu! Acést'a e democratulu?” Bart. Hevessy: „Ministrulu trebuie chiamatu la ordine!” Presedintele suna clopotielulu).

Balth. Horvath: Mi pare reu onorata casa (strigări: „Ti si pôte para reu!” Presedintele suna clopotielulu). Mi pare reu onorata casa, ca libertatea cuventulu, ce o pretindeti numai pentru D-vôstra, o denegati ministrulu (Auditi!) Ve aducu aminte ca nu este de multu de cându a disu dlu conducatoriu alu stângei centrali, Col. Tisza: ca aru fi trebuit sa inrosiescu cându amupusu proiectulu de lege pre mész'a dietei (aplaude in drépt'a.) Acést'a e permisu ministrulu sa respinga (voci: „E permis, dara sa nu suspiciuneze!” — S'audim! s'audim!”)

In fine min. Horvath se provôca la fabul'a morariului, carele nu facea pre placu ômeniloru, nici cându siedea elu calare pre asinu, nici cându punea pre fiulu seu, nici cându siedeau amandoi de odata. „Si déca amu gresitu ca nu amu asternutu ambe proiectele deodata, intrebu, ca bine lucra sapientia d-vôstra, déca mai amanamu si aceea ce se afla déjà dinaintea casei? De dôce luni e cas'a deputatiloru adunata si activitatea nôstra nu pôte sa arate altu semnu decâtu adres'a (voci din stânga: „dara votarea recrutiloru?”)

Aduce aminte ca ôra prorogatiunei sta la usia si asiá regimulu e silitu ca sa lase sa odihnésca proiectulu, mai gal'e, in portfoliulu seu.

Motivéza inca odata asternerea proiectulu si incheia cu cuvintele: „Procedemu cu curagiu avendu consciint'a, ca servimu unei cause, pentru carea e mai gloriosu déca vomu muri, decâtu sa invinga causa opusa. (Aplause indelungate in drépt'a; miscare mare in stânga. Voci in stânga: „Sa audimu pre Vukovics!” In drépt'a esclamári sgomotose: „La votu! S'audimu pre presedintele!” Sgomotu générale si iritatiune mare.)

Sava Vukovics cere cuventu in cestiune personale (In drépt'a: Nu esista.” sgomotu mare).

Presedintele: Precum vedu dlu deputatu Vukovics vrea sa aiba cuventulu; de ôre ce pertractarea e incheiata, conformu regulamentulu casei, in meritulu cestiunei nu mai pôte cere cuventulu nici unu deputatu (Se aude strigări din partea stânga: „cestiune personale! E vorb'a de afaceri personale.”)

Presedintele: De ôre ce numele dlui deputatu nu se afla numitu nicairi in cuventarea ministrulu... (Contradicere viforósa din stânga. Mai multi din stânga dau navala la mész'a presedintelulu si ceru cuventulu.)

Csernatony: Dara Iankovics totasi a cerutu cuventulu in cestiune personale fâra de a fi numitu.

Vukovics: Voiu sa vorbescu in o afacere personale ce me atinge fôrte de aprôpe (sgomotu neintreruptu.)

Presedintele: Trebuie sa mai atragu odata atentiunea dlui deputatu asupr'a §-lui 128 din regulamentulu casei si sa repetiescu ca nu a fostu numitu. (Miscare viforósa. Multi din opusetiune voiescu sa vorbésca. Vukovics siede si arata prin acést'a ca renuncia dela cuventu. Dupa aceea cându Vukovics, cându Dem. Horvath, care are cuventulu din urma, voru sa vorbésca dara nu se potu audi de sgomotu. Voci din stânga: „Parasimu cas'a!”)

Csernatony: Acést'a nu o facemu! Tisz'a si Ghyczy se ducu la presedintele si cêrca sa-lu capaciteze in privint'a regulamentulu casei. In fine succede lui Tisz'a de-lu asculta si espune

ca dupa precedentele cu Iankovics nu se pôte nici lui Vukovics sa i se denege cuventulu. Iritatiunea ajunge la culme si dupa ce Vukovics nici nu pôte veni la cuventu nici nu vrea sa renuncia, se vede presedintele silitu sa intrerumpa siedint'a pentru acea di, pre la 3¼ ôre.

Presedinte a fostu in acea di Gajzágó, iéra Deák nu a fostu in siedintia.

Ordinatie

in privint'a examenulu si cuaficatiunei advocatiloru.

Dupa ce prin art. de lege 54—1868 s'a suspendatu acele organe judecatoresci, câror'a pâna-cum'a lea fostu incredintata estradarea diplomeloru advocatiale ordinezu pâna la ôalta dispositiune a legislatiunei in privint'a examenulu si cuaficatiunei advocatiale urmatórele:

§. 1. La examenulu de advocatu se admite numai acelu candidat, carele,

a) a absolvatu studiile juridice la vre unu institutu juridicu publicu in sêu afara de patria, iéra legile patriei in ori si ce casu la vr'unu institutu in Ungari'a dupa sistem'a de invatiamentu sustatóre;

b) a depusu cu succesu examenele de statu sêu rigurósele teoretice prescise din sciintiele de dreptu si de statu la unu institutu publicu juridicu din patria; si

c) a facutu continuu pracsu juridica in cursu de doi ani dupa depunerea celui din urma examenu de statu teoreticu sêu a regorosului alu doilea si anume unu anu la vr'unu advocatu din patria si unu anu la unu advocatu cunoscutu sêu la vr'o judecatoria de instantia prima, sêu vr'unu foru judecatorescu regescu sêu la ministeriulu de justitia.

§. 2. Pracs'a juridica la unu advocatu are valóre numai atunci, déca advocatulu respectivu a aratatu in scrisu la judecatori'a de instantia prima in a cârei cercu locuesce tempulu cându si comca candidatulu a intratu in pracsu.

Déca candidatulu petrece tempulu de pracsu recerutu la mai multi advocati, insinuatiunea trebuie sa se faca din partea fiecârui.

Judecatori'a pôrtu unu registru asupr'a acestoru insinuári, in care se inscrie numele candidatulu si tempulu intrârei sele in pracsu.

§. 3. Pracs'a juridica facuta la judecatoria sêu la ministeriulu de justitia se considera numai atunci, déca candidatulu in tempulu recerutu a fostu concipientu.

§. 4. Suplic'a provadiata cu documentele necesaria dupa §. 1. spre admitere la examenulu de advocatu are a se predá la aceea judecatoria de instantia prima, la care s'a insinuat pracs'a candidatulu. (§. 2.)

Candidatii de advocatura cari suntu aplicati la vr'o judecatoria sêu la ministeriulu de justitia au se intrevina prin judecatori'a acést'a respective prin ministeriu.

§. 5. Examenulu de advocatura se face pentru teritoriulu tablei reg. la tabl'a reg. in Pest'a, care impartasiesce asemenea diplom'a de cuaficatiune.

§. 6. Tabl'a reg. decide numai decâtu despre concessiunea sêu respingerea dela examenu; amesuratu acestei decisiuni sêu otaresce terminulu pentru depunerea examenulu sêu desemnéza prin unu conclusu motivatu pedecile, pentru care a denegatu depunerea examenulu si inesciintéza pre suplicantele despre decisiunea sea prin acelu oficiolatu, prin care s'a fostu immanuatu dintâiu petitiunea.

Contra decisiunei denegatóre nu e ertatu nici unu recursu.

§. 7. Comissiunea esamintóre o compune presedintele tablei reg. din judecatorii tablei si din advocatii domiciliati in locu (§. 8.); membrii comissiunei se schimba in tôta lun'a:

§. 8. Presedintele comissiunei esamintóre e unu presedinte a senatulu, ear' membrii ei suntu: doi judecatorii ai tablei reg. si doi advocati denumiti pre unu anu la propunerea colegiulu advocatiloru prin ministrulu de justitia.

Membrii ai comissiunei nu potu fi acei'a cari suntu inruditi cu candidatulu in linia ascendentalé si descendentalé, rudenii laterale pâna la alu 4-lea gradu sêu de cuscrie pâna la alu 2-lea gradu; mai

de parte cari stau in referintie de totoru sêu curatoru; in fine acei'a la cari a practisatu candidatulu.

§. 9. Examenele de advocatu se facu dupa posibilitate la unu tempu anumitu si anume in dilele ultime a fiecârei luni. Membrii comissiunei suntu a se incunosciintia mai inainte despre aceste termine.

§. 10. Obiectele exameneloru advocatiale suntu: dreptulu de statu ungurescu, legile civile si criminale materiale si formale unguresci; partea legi civile austriace sustienuta prin conclusele conferintiei judecatoresci curiale; mai departe tôte ordinatiunile si instructiunile valide, care stau in legatura cu numitele legi si norméza cursulu procesualu.

§. 11. Examenulu advocatiale este scripsalu si verbalu si duréza preste totu 3 dile un'a dupa alt'a.

§. 12. Examenulu scripturisticu constá din prelucrarea in scrisu a temeloru din obiectele amintite in §. 10. O problema e d'a se luá din dreptulu si procedur'a penale, (§§. 13—16 cuprindu procederea cum erá si mai inainte obicinuita de comunu la lucrârele de clausura, preste care trecemu).

§. 17. In ziua a 3 la ôra otarita se incepe examenulu verbalu. La acést'a se invita candidatii pre rindu dupa immanuarea petitiuniloru lor. Examenulu verbalu e publicu, pentru aceea e de a se afisia conscrierea numelui esaminantiloru pre pôrt'a localulu de esaminare.

§. 18. La inceputulu examenulu verbalu candidatulu propune oralmente problemele scripturistice, esenti'a si motivele lucrârei sele. Examenulu verbalu duréza celu putienu o ôra, presedintele are de a veghia, cá nici unu obiectu de examenatu sa nu remana neatinsu.

§. 19. Despre examenulu verbalu se pôrtu protocolu in carele protocolistulu senatulu insémna pre scurtu tôte întrebârele si respunsurile precum si impregiurarea, déca candidatulu n'a respunsu. Acestu protocolu cu ocaziunea consultâreie de a se autenticá si subserie de fia-care membru alu comissiunei si de protocolistulu actualu.

§. 20. Dupa espirarea tempului prescisu pentru examenulu verbalu comissiunea se retrage si decide esaminandu lucrarea scripturistica si respunsurile candidatulu asupr'a cuaficatiunei lui, si improtocoléza conclusulu (§. 19.) si intrandu iérasi in sala de esaminare la publica.

§. 21. Déca comissiunea afla pre candidatulu de cuaficatu, esprima acést'a in generalu fâra de a desemná caus'a cuaficatiunei. In casulu contrariu decide, ca câtu tempu sa se lase candidatulu spre repetirea examenulu. Repetirea se pôte face numai odata si pentru acést'a nu i se pôte dá unu terminu mai scurtu de 6 luni.

§. 22. Presedintele raportéza in siedint'a plenaria a senatulu despre resultatulu exameneloru si propune pre candidatii cuaficati spre depunerea juramentulu advocatiale. Juramentulu se depune in aceea si siedintia si diplom'a subscrisa de presedintele tablei reg., de protocolistulu siedintiei plenarie, mai departe de presedintele comissiunei esamintóre si de protocolistulu senatulu, i se predá asemenea in aceea si siedintia.

§. 23. Pentru examenu nu se platesce, afara de timbru legalu pre diplom'a advocatiale nici o taxa.

§. 25. Indreptatirea pentru advocatura castigata la tabl'a reg. in Pest'a se estinde asupr'a teritoriulu tieriei întregi. Iusa advocatulu e datoriu a areta diplom'a sea la judecatori'a de instantia prima in a cârei cercu va practică si a o dá spre publicare. Totu aceea are a face si la schimbarea domiciliulu seu.

§. 25. Acést'a ordinatiune se aplica si in teritoriulu tablei reg. din Tergola-Meresiului, insa cu urmatórele abateri:

a) in locu de a se esamina candidatulu din dreptulu ung. materialu civilu si penalu si din procedur'a penale unguresca, se esaminéza din dreptulu materialu privatu sustatatoriu in Transilvani'a; mai departe in loculu pracsii criminale unguresci se esaminéza din procedur'a penale sustatatória acolo;

b) obiectele exameneloru mai suntu inca dreptulu concursualu, cambialu si comercialu sustatatoriu in Tranni'a;

c) indreptatirea la advocatura impartasita din par-

tea tablei reg. din Tergulu-Muresului are valoare numai pentru teritoriul acestei table reg.

Advocatul deci, carele voiesce a-si latii activitatea sa si asupra teritoriului tablei reg. din Pest'a are de a recurra pre acest'a tabla pentru concessiunea unui esamenu supplementariu; obiectele amintite in §. 10 a acestei ordinatiuni, din care candidatul conformu punctului a) si b) a acestui § n'a facutu esamenu la tabl'a reg. din Tergulu-Muresului.

§ 26. Acest'a ordinatiune a intratu in valoare din 1 Iuliu a. c. si e obligatorie in privinta obiectelor si modului de esaminatu asemenea pentru ori si cine; ce se tiene insa de conditiunile admiterei la esamenu, acele sunt de a se deju-deca, la toti acei'a, cari si-a finitu studiile inainte de emiterea acestei ordinatiuni, dupa prescisele de pana acum.

Pest'a, 10 Iuniu 1869.
Baltházár Horváth,
ministru de justitia.

Juramentulu advocatulu e urmatorulu:

„Eu N. N. juru la atotputintele si adeveratulu Ddieu, ca voiu remane credinciosu, sub tote impregiurările, Majestății seale apost. imperiale si regale Franciscu Iosifu I, Domnului si regelui nostru si dinastiei Majestății seale, Ungariei si constitutiunei ei, ca voiu exercita advocatur'a stricta in sensulu legi, sustienendu legile in tota privinta; voiu reprezenta cu conscientiositate si fidelitate pre ceice me roga ai aperi si a le porta procesele, fara respectu la persoana, egoismu, temere sau favorisare a partidei contrarie, dupa puterile si calificatiunea mea si pentru onorariulu cuviinciosu ostenelelor mele, nu voiu denega fara cauza binecuvantata nimeni aperiarea mea, nu voiu parasi pre clientulu meu in caus'a suscepta fara cauza si denunciare legale niciodata; nu voiu descoperi nimeni secretele incredintiate mie si voiu ingrijii totu, ce mi se va insredinti cu multa acuratetia. Asia se-mi ajute Ddieu!“

Cuventarea dlui Dr. Ios. Hodosiu

(tenua in sedinta dela 2 Iuliu a. c. a camerei deputatilor.)

Onorata casa! (s'audimu, absta.) Cine nu scie alta decatu a striga, ca absta, acel'a placa abste; eu nu abstau (aprobări in stang'a, s'audimu).

Domniloru! eu votezu in contr'a proiectulu de lege despre exercitarea potestății judecatorești care este acum in discutie; eu acestu proiectu de lege nu-lu potu primi de basa la desbaterea speciale. Ve voiu spune motivele mele (s'audimu). Eu inca, precum a disu onorabilulu deputatu dl. Mihailu Horváth, mai multu me voiu margini a motiva votulu meu decatu a tiene cuventare lunga.

In contr'a despartirii justitiei de administratiune, asia credu dloru ca nimenea nu pote ave nici o esceptiune; asia este acest'a in totu loculu, in tote statele bine organizate, asia trebuie se fia acest'a si la noi; ratiunea sanetosa, politic'a buna, esactitatea si rapiditatea administratiunei si a justitiei — tote de asemenea o ceru. Dara in municipiele nostre cum se voru pute desparti aceste doue sisteme un'a de alt'a, candu inca nici pentru un'a, nici pentru ceaa-lalta nu este determinata asia dicendu sfer'a de activitate, cerculu de estensiune? Iera acest'a numai atunci s'aru pute determina deca proiectele de lege pentru amendoue sistemele s'aru fi pusu deodata inaintea nostra.

Si chiaru pentru aceea dloru, eu nu primescu proiectulu de lege ce este in discutie, pentru ca eu organizarea judetieloru seu a tribunaleloru de instantia prima o tienu de nedespartita de organizarea administratiunei in municipie, prin urmare eu deslegarea acestoru organizari numai asia mi-o potu intipui ca va duce la scopu, deca aceea pentru ambe sistemele se va face impreuna si deodata — deca cum-va nu vremu stirbarea institutiunei si a autonomiei municipali. Candu vremu, dloru, sa incepu a reforma institutiunea, guvernarea autonmica a municipieloru, atunci sa nu facemu inceputulu cu negatiunea acestei institutiuni; atunci sa o reformamu in totalitatea, in intregulu ei, iera nu numai in parti, si in fragmente; si se o reformamu dloru, totu-deun'a si pretutindenea, si numai pre bas'a democratica (aprobări in stang'a). Candu vomu organiza administratiunea in municipie, atunci si justitia seu tribunalele de instantia prima, deca vremu ca aceste doue puteri ale institutiunei muni-

pali, cari in multe privintie stau in legatura un'a cu alt'a, se fia uniforme, se fia durabile (asia este, aprobări in stang'a).

Dara nu potu primi dloru, proiectulu de lege nici pentru aceea: a) pentru ca acel'a ea de basa denumirea si nu libera alegere a judecatorilor; b) pentru ca acel'a este menitu contra dezvoltarei nationali a nationiloru nemagiare din patria, si impedece libera intrebuintare a limbiloru acestora; si c) pentru ca acel'a izolaza cu totulu de lume pre judecatori, i desparte dela vietia sociale si de cãtra toti cei'a-lalti cetateni ai patriei; creaza din ei o casta separata, o casta asia dicendu popesca; ca, precum preotii in seculii trecuti numai singuri si separati cu totulu de lume au judecatu despre averea si persoana cetateniloru, fara ca sa-i cunoasca pre acestia, asia acum, judecatorii numiti dupa acestu proiectu de lege izolati de cei'a-lalti cetateni sa judece asupra persoanei si averei acestora, fara ca sa-i cunoasca macaru si ca si candu acestia aru fi nisce fiintie aduse din alta lume si nici decum fiintie asemenea judecatoriloru (aprobări in stang'a).

Ea dloru suntu pentru principiulu de libera alegere si nici decum pentru principiulu de denumire, care din urma, dupa mine nici nu este principiu ci o sila de oportunitate; o sila de oportunitate acolo unde poporulu anca nu este destulu de cultivatu pentru a se folosi cu dreptulu de alegere. Fundamentulu a ori ce statu democraticu este singuru dreptulu de alegere; si poporulu trebuie cultivatu la exercitarea acestui dreptu; elu se cultivă la acest'a nu prin denumiri de deregatori, ci chiaru prin continu'a exercitare a dreptulu de alegere. Denumirea timpece, avilece pre poporu, pentru ca lu lipsesce dela cea mai naturale, cea mai legale si mai buna ocaziune de a potea participa si elu prin alegeri la vietia publica de statu; lu lipsesce dela unu dreptu care prin suveranitatea sea numai lui i compete (aprobări in stang'a).

Daca e rationalu si legalu, daca e aksioma constitutiunale, ca poporulu sa participe la crearea legiloru prin libera alegere deputatiloru sei, apoi e rationalu si legalu si trebuie se fia aksioma constitutiunale, ca acela-si poporu prin alegere libera a deregatoriloru sei se participe si la esecutarea legiloru; pentru ca poporulu e sorgintea a tote potestatile publice de statu (vie aprobări in stang'a). Elu si-alege principele cu dreptu de ereditate, seu pre vietia seu pre tempu determinatu; elu si alege corpulu legislativu; elu sa-si aleaga si deregatorii (repetite aprobări in stang'a). Nu e ide'a noua ast'a dloru, s'a exercitatu si se exercita inca la noi, s'a practica ca si in alte staturi; ci libera alegere a deregatoriloru, dupa principiile moderne ale democratiei, vreu se o introduca, se o realizeze inca si acolo, inca si in acele staturi, unde ea nu esiste seu n'a esitatu nici odata (asieste). In Transilvania, ca se nu vorbescu de Ungaria propri, in Transilvania domniloru scimu ca oficiile asea numite diplomatice seu cardinali se suplineau prin alegerea, se facea prin dieta. Articululu XI. de lege dela a. 191. din Transilvania dice Objecta dietae sunt... electio et praesentatio Statuum ad officia diplomatice. Eara pasagiulu din art. XX. din aceea-si lege referitoriu la acestu dreptu de alegere, suna: „Sua majestate sacratissima Jus — asia dar' dreptulu — liberae Electionis, quod Statibus ad restaurationem cardinalium in regno officiorum, juxta diploma divi imperatoris Leopoldi I. et subsequentes mutuo Principis et Statuum consensu, usque stabilitas constitutiones competit, benigne recognoscendo, elementer annuere dignata est, ut ad ejusmodi officia diplomatice quoties vacantia se exeruerit, hac per regium Gubernium Suae majestati ex incumbencia officii statim relata, cum altissimo annuo Status regni ad electionem comitiis primitus celebrandis.

Precum vedemu, acestu dreptu de alegere l'a recunoscutu ins'a-si diploma Leopoldina, pre care art. II. din legea transilvana dela a. 1791. o numesce: „radicale conventionis interdivum Leopoldum I. et principatum Transilvaniae sponte initae instrumentum.“ Eara pasagiulu din diplom'a leopoldina, referitoriu la acestu dreptu de alegere, si din care se pote vede cari erau acele oficio diplomatice seu cardinali, suna: „clementissime largimur, ut Gubernatoris, summi militiae Transylvanicae Generalis, Cancellarii, intimi consiliarii et protonotarius candidatos, si quando similia munera resarcienda venerint Nobis ad confirmandum praesentent; ut tanto

tranquillior diversarum nationum status persistat, periculosae machinationes aut ambitus exulent atque omnium animis concordia desiderio salus publica, pro optimo regiminis fine in quem colliment universi, haereat radicata.“ Asia dar' pacea intro diversele natiuni; departarea machinationiloru periculose, saltea publica — reclamau aceste alegeri.

Ce se tiene de oficiile municipali, scimu ca acestea s'au suplinitu pana in dio'a de astadi prin libere alegeri, basate si aceste totu in diplom'a Leopoldina si in usulu de mai nainte, conformu dreptulu naturalu alu poporulu.

Si sa nu-mi diceti domniloru ca libera alegere este in contradicere cu principiulu de inamovibilitate, si ca prin urmare alegerea nu se pote face pre viatia. Aflamu si pentru acest'a esemplu in Transilvania unde la oficiile asié numite diplomatice seu cardinali alegerea se facea pre vietia, si unde art. XXV. dela a. 1791. trateza apriatu despre inamovibilitate.

Dar' mi veti dice: judecatoriulu nu pote fi independentu daca se alege, ci numai daca se denumesce. — Din contra, dloru io asié credu, si curge din natur'a lucrulu chiar' ca mai independente e acel'a care este alesu prin increderea unui corpu moralu, decatu acel'a care e denumitu prin necunoscentia unni singuru individuu; ca dlu ministru de justitia dora nu va vrea a-si vindeca facultatea de a cunoasca pre toti individii apti la judecatorie? Si apoi io cautu mai multu, ca judecatoriulu sa possida increderea poporulu decatu gratia ministrului; si io dloru mai multa garantia amu, ca unu corpu moralu va da judecatori buni, apti, impariali si in tota privinta bine calificati, decatu cata garantia a-siu pote ave intr'unu singuru individuu care nu totudeaun'a ar' pote fi scutitu de favoruri; mai bunu bucurosu me lasu la discretiunea unui corpu morale, decatu la discretiunea unui individuu: pentru ca mi place si mai bucurosu me incredu in publicitate, decatu in informatiunile secrete si mai totudeaun'a sinistre (aprobări in stang'a).

Da, fia in lege calificatiunea candidatiloru la judecatorie; dica-se in lege ca numa acel'a pote fi jude care a absolvitu sciintiele juridice, si care a depusu censur'a de advocatu seu censur'a de jude, ci care are atatia seu atatia ani de practica, si altele — dar' lasati poporulu ca sa-si aleaga liberu judecatorii din acei cetateni cari au cuslitatele legale; pentru sine si-i alege, nu pentru ministru: ear' ministrulu mai de multe ori i pune pentru sine decatu pentruu poporu (aprobări in stang'a).

Mi veti face obiectiunea, ca ministrulu este responsabilu, prin urmare chiaru pentru asta responsabilitate lui compete a denumi judecatori, pentru ca altminteru nu pote fi responsabilu. Sofisma, dloru, Fia-care jude seu oficialu e responditoriu pentru faptele seale, si candu unu judecatoriu seu unu oficialu abuzeza cu oficiulu seu ori nu-si implinesce detorintia sea de oficio, atunci cu buna sema, de dreptu si din ins'a-si natur'a lucrulu, nu ministrulu ci acelul deregatoriu care a abusat cu oficiulu seu, este a se trage la raspundere. Usioru ar' fi pentru deregatori atunci, candu pentru faptele loru nu ei ci ministrii ar' fi respndietori; atunci n'aru mai fi de lipsa a face lege pentru responsabilitatea deregatoriloru, ajunge daca legea pentru responsabilitatea ministriloru este pre chartia (aprobări in stang'a).

Mergu mai departe. Vetii dice dloru, si s'a si disu ca la alegeri predomnesce cortesia, cumnatie, legaturi de sange, nepotismu, si nu mai sciu inca ce. Dloru acest'a este o obiectiune, este o arma, care are doue taisuri si amendoue deasemene asculte. Au nu se pote dice chiaru acest'a si despre denumiri? Ba da, cu acea diferentie, si mare diferentie numa, ca la alegeri acestu reu lu controleza, lu previne publicitatea, iera la denumiri lu controleza profundulu secretu (asia este aprobări in stang'a). Si io pre langa totu acestu reu „malo periculosam electionem, quam quietam centralisationem“, mai bine voiescu alegerea sgomotosa decatu centralizarea liniscita; pentru ca aceea doce la lumina, libertate, iera acest'a la timpire, la servitute (vii aprobări in stang'a).

Si pre langa tote acestea, d-loru deca scaunele de jurati, jurii, cari judeca asupra averei si persoanei cetatianiloru, se alege liberu, io nu intelegu pentru ce se nu pota fi alesi si judecatorii de prima instantia, cari asemenea nu judeca despre alta decatu despre averea si persoana cetatianiloru? Seu nu e destulu daca guvernulu numesce pre judecatorii de instantie mai inalte? au nu are guvernulu

alci destul terenu și ocaziune largă de a numi liberu și după cunoștința și placul propriu? Dar, fie guvernul atât de liberal, atât de democratic și împartă cu poporul aplicarea deregatorilor, precum poporul acum dela natura și atât de democratic și atât de liberal de și împarte dreptul de legislație cu principiile sau (aprobări în stâng'a.)

Pentru aceste amu disu, și o repetesc ca io nu sunt pentru denumire ci pentru liber'a alegere.

De altminter, dl'oru, io me temu ca dacă se va vota, adica dacă majoritatea va vota acestu proiectu de lege pentru denumirile judecătorilor, guvernul și la organizarea administrației în municipie va vré a validită sistem'a de denumire pentru deregatorii politici, și atunci nu rămâne alt'a decât ca guvernul se numească și judii comunali și juratii satului, ba și pastorii satului, și toate se le numească guvernul. Da, guvernul voiesce se numească și deregatorii de administrație, și acum pôte numai pentru aceea n'a subscernutu camerei proiectulu de lege în privința ast'a, pentru ca n'a voit a lovî de odata două rane în instituția municipală, bine știindu ca după ce a amorsat, nu dicu s'a vindecatu, o rana, este mai usior a lovî și a două rana (aprobări în stâng'a). Dée dumne-dieu și atotpotentia guvernului ca sa me insielu, ca se fiu reu profetu, dar eu tare me temu ca ceea ce a proiectatu acum unu ministru pentru denumirea judecătorilor, totu aceea va proiecta unu altu ministru cu alta ocaziune pentru exercitarea potestății administrative, adica numirea deregatorilor politici (asié este).

Pentru ca altminter nu potu pricepe ce ar poté fi scopulu cu ast-feliu de rupturi, de fragmente de legi, cu ast-feliu de dispușțiuni indiumetate? Dacă cum-va guvernul n'are intențiune — ce inse io nu presupunu — dar' și nevrendu acolo se vede ca mâna lucrulu, că precum în anii nu de multu trecuti Forgacescii și Mailathescii, Pal-lyescii și Senyeiescii cu incetulu cu incetulu a aplanatu calea guvernului de acum ca se pôte guberná, asié acestu guvern, dicu pôte și nevrendu, totu din ce aplanéza calea cu astfeliu de proiecte de lege că iera-si se pôte veni acei'a la guvern și se pôte iera-si ca mai nainte în forma constituțională guverná (aprobări în stâng'a). Et quid tunc? (o voce: ce?) Dicu: Et quid tunc? Lasu se respunda la acést'a dlu ministru de justitia, care mi pare reu ca nu e aci, dar' pre care lu numescu burgerministru, și care cu o alta ocaziune, dar' la unu obiectu nu de mai pucina importantia, chiar' acést'a întrebare si-o pusese.

Amu disu dl'oru ca nu primescu proiectulu de lege despre exercitarea potestății judecătorești, pentru ca acel'a este în contr'a desvoltării națională a națiunilor nemagiare din patria, și pentru ca acel'a impedează liber'a întrebuintare a limbilor popórelor din tíera. (s'audimu). Dloru, cu ce a început Bach a practică memorabil'a sea sistema de denumirea oficialilor? Cu aceea, ca din toate tierile lasate de Dumnedieu a adusu și a cuplesitu acést'a tíera cu deregatori, cari nu numai ca nu scrieau séu vorbeau limb'a poporului, dar nici nu o pricepeau macaru; și cându vre-unu cetățienu — dară ce cetățienu? căci atunci nu eră cetățienu ci numai sclavu suditu (o voce: și acum suntemu) — cându unu sclavu suditu dară, cutediá a merge în vre-o cauza a sea la acei domni deregatori veniti din tieri straine, acesti'a diceau cătra servitorulu seu copistulu: was will er? și cu acést'a i tramitea acasa pre cei cari se adres'au cu rugări cătra ei. Chiaru acést'a o vomu ajunge și cu acést'a sistema de denumire care voiti a o introduce. Cu deosebire numai ca ceea a lui Bach a fostu în edițiune nemtiésca, iera acést'a a d-vóstra este în traducere magiara, și ca aceea a simtit'o cu durere magiarii, românii, serbii și toti afara de nemti, iera acést'a o vomu simti-o numai românii, serbii și celelalte națiuni nemagiare (o voce: o va simti și magiarii). Pôte; și-mi pare reu (voci: o vomu simti cu totii.)

Dlu ministru alu justitiei, dl'oru, cu acestu proiectu de lege votatu odata în mâna chiaru asiá va puté dispune cu oficialii cá ministrulu de res-helu cu armata. (s'audimu). Precum acést'a dis-lóca și transpune regimentele curatu române în Galiti'a, pre cele galitiane în Transilvani'a, pre cele curatu unguresci în Bohemi'a și pre cele din Bohemi'a în Ungari'a, și asiá mai departe — impar-tiendu în totu loculu și pretutindenea pre nemti:

asiá ministrulu de justitia va transpune judecătorii români, s'en sa nu vorbescu de deregatori naționali, judecătorii transilvani și banatieni în Ungari'a de susu, pre cei din Ungari'a de susu în Ungari'a de josu, pre acesti'a în Transilvani'a și asiá mai departe — impariendu pretutindenea pre magiari. Ca asiá, dl'oru, precum soldatii asiá nici deregatorii sa nu póta veni nici macaru în legatur'a de a puté vorbi cu poporulu: cá unulu pre altulu sa nu se intieléga. (aprobări în stâng'a.) Astfeliu voiti apoi a elude și acea putiena umbra de refugiu care atá-t'a de avaru o da legea pentru egalitatea naționalităților. Acést'a este apoi acea politica națională care dice dlu deputatu Smeskal ca n'aru voi a o purtá pre contulu securității de persóna și avere! dară acést'a este acea politica liberală dicu eu, a cărei base este despotismulu, absolutismulu!

Dloru, este acsiom'a juridica ca: pre nime nu-lu poti subtrage dela judele seu naturalu. Si cine este p. e. în comuna jude naturalu? De si-guru acel'a pre care-lu alege comun'a din sinulu seu. Acést'a stá și despre municipie; acést'a stá și despre tíera. Ci eu me duc și mai departe, séu mai aprópe, cum veti vré; eu dicu ca acést'a stá și despre naționalități, și asiá credu ca onorabil'a casa va aflá fórté naturalu déca voiu dice ca pentru magiari judele naturalu este numai magiari, pentru români numai românulu, pentru serbi numai serbulu, și asiá mai incolo; și ca, între acesti judi nu este alta legatura decâtu aceea, ca toti sunt cetățienii unei și acei'a-si patrie nedepartite, toti sunt judi în un'a și acee-si tíera nedisolubile, și toti au sa scia limb'a statulu séu mai bine limb'a domnitoria în forurile și tribunalele mai inalte.

Se dice, ca pre lângă o astfeliu de organizare a judetilor, ca adica déca judecătorii se voru alege și nu se voru numi — nu vomu avé creditu, și ca creditulu numai atunci se radica déca judecătorii se numescu. Acést'a chiaru atát'a insemnéza că și cându a-si dice ca creditulu cresce în absolutismu și scade în constituționalismu, séu cá și cându a-si dice ca ministrulu are mai multu creditu decâtu poporulu (aprobări în stâng'a). Dară întrebú dl'oru, cându amu avutu mai multu creditu, atunci cându Bach după voia și placu si-a numitu regimentele de oficiali, séu atunci cându restaurându-se autonomia municipielor, aceste si-a alesu liberu pre judecătorii, pre oficialii sei? și cându a mersu mai bine justiti'a și administratiunea — sub Bach séu acum?

Dloru nu pentru aceea nu avemu creditu ca se alegu și nu se numescu judecătorii, ci pentru aceea n'avemu creditu pentru ca n'avemu legi, nu avemu codice civilu, codice penalu, codice comer-ciale, nu avemu nimic'a; și eu me miru ca în lip-s'a acestor legi inca mai putemu avé atát'a creditu pre câtu avemu, și me miru ca judecătorii potu administra justiti'a atát'a de repede precum o administra (asiá este). Și pre câtu tempu nu vomu avé legi, pre lângă tota numirea judecătorilor, domnii mei sa nu credeti ca vomu avé mai multu creditu de cum avemu; și ierasi pre câtu tempu creámu legi prin cari luámu din drepturile poporului, și cari prin urmare se intalnescu cu resimtiulu poporului — se nu sperámu domnilor ca creditulu nostru va cresce, din contra, elu va scadá din ce în ce. (aprobări în stâng'a.)

Amu disu dl'oru, ca nu primescu proiectulu de lege, pentru ca acel'a izoléza pre judecătorii de tota lumea din tíera. Asiá credu ca este destulu sa aruncámu o privire în proiectulu de sub cestiune, cá sa ne convingemu despre acést'a. Vedemu în acel'a unu legionu de dispușțiuni ca: judele nu pôte fi aceea; mai jumetate din proiectulu de lege, totu din acést'a stá. Si eu numai de aceea me miru, cum de acelui'a care a compus acestu proiectu de lege nu i-a venit în minte ca judele se nu póta fi alegatoriu, sa-i denége adica facultatea de a puté alege deputatu la dieta! Atunci sentin-ti'a de prostitutiune aru fi fostu completa, perfecta; atunci judele aru fi cu totulu stersu din numarul cetățienilor, elu n'aru avé nici unu dreptu politicu, nici unu dreptu civilu (asiá este, aprobări în stâng'a).

Inca unele observări mai vrén sa facu la unele dispușțiuni din proiectulu de lege (s'audimu). Se dice, nu sciu în care paragrafu, ca potestatea judecătorească se exercită în numele principelui. Dloru! eu asiá sciu ca persón'a principelui este sânta și neviolabile, și ca elu are și dreptulu de agratiare;

asiá dară elu în asta privinția, celu putienu la noi, stá afara de lege. Cum dară se pôte exercită potestatea judecătorească în persón'a séu în numele unui'a, care este afara de lege? Eu credu, și asiá suntu convinsu ca justiti'a și puterea judecătorească are a se exercită în numele legii, pentru ca numai asiá putemu dá putere și respectu legii. De multe ori o sentinția nu e drépta, séu se pôte intem-plá cá doi judecători în un'a și aceea-si cauza sa judece unulu într'o forma și cel'a-altu într'alt'a cu totulu contraria, și ambii după deplin'a loru convicțiune juridica; acést'a se pôte face în numele legii, dară nici decum în numele unei persóne sânté și neviolabile. Astfeliu ne spune conceptulu constitutionalismulu; astfeliu o judeca acést'a și începerea simpla și naturală a poporului (aprobări în stâng'a).

Apoi juramentulu, dl'oru, formul'a de juramentu din proiectulu de lege atátu este de iesuitica (vii aprobări în stâng'a), atát'a amirósa ea a despotismulu seculiloru trecuti, încátu aceea nu o putemu primi în cartea noastră de legi (repetite aprobări în stâng'a), nu o putemu primi dicu în cartea noastră de legi fára cá sa nu ne dámu unu testimoniu de paupertate inaintea lumii civilisate (aprobări în stâng'a), unde judele nu jóra pre alta decâtu pre legi, pre observarea legiloru (asiá este, aprobări în stâng'a). La votu, în drépt'a. (S'audimu, în stâng'a).

La votu dl'oru, după ce se va finí desbaterea (s'audimu). Eu din parte-mi vrén sa finescu. Suntu la finitul observatiuniloru mele. A-siu puté face inca multa critica la proiectulu de lege, dară o re-lacu acum, și incheiu cu aceea ce amu începutu, ca eu proiectulu de lege despre exercitarea potestății judecătorești, asiá precum este propusu ace-l'a, nu-lu potu primi de basa la desbaterea specială. Eu votezu în contra acestui proiectu (sa traiéscă! vii aprobări în stâng'a). „Feder.“

Varietăți.

* In Scaunulu Mercurei ni se spune ca s'a alesu deputatu la senatul scolariu (conformu articulu dietale de lege) din partea confesiunii noastre Ilustr. Sea dlu consiliariu de curte în pensiune Iacoba Bolog'a; iera suplentu dlu I. Macellariu.

* (Militariu) Astadi pléca c. r. regimentu de infanteria nr. 9. de aici la nou'a sea stațiune de garnisóna în Olmütz.

* In privinția reorganizării fundului regescu se spune, ca se va tiernuri deocamdata numai la alegerea reprezentantiloru comunali. Alegerea deregatoriloru celorlalte se suspende pâna se va decide, cá desparte-se justiti'a de administrațiune.

* Deputatulu G. Capp, carele va sosi mâne dela dieta va fi primitu de alegatorii sei cu solemnitate.

* După informațiuni mai prospete aflámu ca raportulu ce ni se facuse nóne despre vilie Apoldului romanescu, ca le-a batutu pét'a, e de a se îndreptá ca vilie se afla în stare buna și nu au fostu stricate de pét'a.

22=1 Concursu.

La scóla populara gr. or. din Orestia e de lipsa unu invetiatoriu de clas'a I, cu urmatórele emoluminte:

- a) unu salariu anualu de 100 fl.;
- b) cuartiru naturalu;
- c) trei stângini de lemne din cari are a încăldi și clas'a sea;

Doritorii de a ocupá acestu postu au de a-si tramite pâna la 1 Augustu cal. nou suplicele lor documentate, la comitetulu parochialu în locu.

Cându respectivulu invetiatoriu va fi demnu a puté invetiá pre scolari cantările în choro, va avé afara de numitul salariu 50 fl. v. a.

Din comitetulu bisericescu gr. or. din Orestia, Nicolau Barbu, presied. comitetulu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 28 Ian. (10 Iuliu) 1869.

Metalicele 5%	63. 10	Act. de creditu	288 70
Imprumut. nat. 5%	71 35	Argintulu	122 10
Actiile de banca	762	Galbinulu	5 92